

Stoppen vraagt goede voorbereiding

Redactie

René Stevens

freelance redacteur

Veel veehouders hebben uit eigen beweging of min of meer gedwongen te maken met beëindiging van het bedrijf. Hoe beter ze zich daarop voorbereiden en er tijd voor nemen, hoe gemakkelijker het is om fiscale tegenvallers te voorkomen.

Het zijn allang niet meer alleen de uitdrijvers of niet-levensvatbare melkveebedrijven die stoppen. Als gevolg van de stikstofproblematiek en opkoopregelingen zijn er ook grote ondernemers die ermee stoppen, verdergaan met een andere of nieuwe tak, of verplaatsen. Fiscaal heeft met name stoppen consequenties; bij verplaatsen en nieuwe activiteiten blijft de veehouder immers ondernemer.

Goed voorbereiden op stoppen kan latere fiscale tegenvallers helpen voorkomen. Dat is gemakkelijker voor degenen die al tien jaar over stoppen nadenken dan voor hen die recent pas besloten mee te doen aan de stoppersregeling. Edwin Sloot, fiscalist bij Flynth, geeft aan dat voor een aantal fiscale regelingen de termijnen belangrijk zijn. “Voor de vrijstelling van overdrachtsbelasting moet de cultuurgrond bijvoorbeeld minimaal tien jaar agrarisch worden gebruikt.” Eerder dan tien jaar stoppen en beëindiging van het agrarische gebruik, betekent 10,4% overdrachtsbelasting aftikken. Bij grote bedragen kan het handig zijn daar bij het moment van stoppen rekening mee te houden. Bij opkoopregelingen met termijnen is dat vanzelfsprekend vaak niet mogelijk.

Termijnen bij bedrijfsopvolging

Bedrijven die net zijn overgenomen hebben met termijnen rondom de bedrijfsopvolgingsregeling in de schenk- en erfbelasting te maken. De voortzettingseis is dit jaar teruggegaan van vijf naar drie jaar. Dat geldt alleen voor situaties die er vanaf dit jaar gebruik van maken. Die termijn moet dus worden gerespecteerd, ook als het bedrijf stopt.

Een probleem kan zich voordoen als bij het aangaan van een maatschap de ouders de onroerende zaken in (economisch) eigendom inbrengen. Hierdoor krijgt het kind een belang in de grond en gebouwen. Hierover wordt een vrijstelling voor de overdrachtsbelasting geclaimd. Deze vrijstelling is onder andere van toepassing op overdrachten door ouders aan hun kinderen. “De fiscus is van mening dat de toegepaste vrijstelling niet geldt als uiteindelijk niet de gehele onderneming door het kind wordt overgenomen en voortgezet. Daarbij maakt het geen verschil wat de oorzaak is van het niet afronden van de gehele bedrijfsoverdracht.” De advieswereld heeft hier een heel andere kijk op. Momenteel vindt hier overleg plaats met de fiscus.

Sloot adviseert ook goed te kijken naar een eventuele meerwaardeclausule die bij de overname is afgesproken. Bij vroegtijdig beëindigen van het bedrijf kan dat grote consequenties hebben. “Het komt tegenwoordig vaker voor dan vroeger dat deze clausule in werking treedt. En het gaat over grote bedragen.”

Lees verder onder het kader

Praktische aandachtspunten bij stoppen

Bij stoppen komt meer kijken dan alleen fiscale consequenties. Bram van der Heijden, adviseur bedrijfsontwikkeling bij Agrifirm Exlan, heeft een aantal punten om op te letten.

Bij deelname aan stoppersregelingen is intrekken van de natuurvergunning (Nb-wet) en milieuvergunningen verplicht. Dat brengt kosten en gevolgen met zich mee die niet altijd zijn ingecalculeerd. Intrekken van de Nb-vergunning hoeft maar een paar duizend euro te kosten, maar een complete bestemmingswijziging kan inclusief advies en leges oplopen tot €50.000. Van der Heijden adviseert op tijd te beginnen en in kaart te brengen wat de wensen en mogelijkheden zijn.

Veel veehouders denken pas na het stoppen na over de toekomstige bestemming. Een herbestemming kost echter tijd, zeker naar een niet-agrarische functie zoals wonen. Gemeenten stellen strenge eisen aan woon- en leefklimaat: geur, fijnstof en sinds kort ook risico's van nabijgelegen landbouwgrond met betrekking tot bestrijdingsmiddelen. Bij minder dan 25 meter afstand tussen woning en landbouwgrond ontstaat al een probleem. De overstap naar akkerbouw is vaak het eenvoudigst.

Slopen vlak bij natuur

Bij het slopen van gebouwen gelden soms eisen rond stikstofdepositie vlak bij een Natura 2000-gebied. Werken met elektrische sloopmachines is dan een mogelijkheid. Bij overstap naar een andere tak (bijvoorbeeld akkerbouw) kan het handig zijn om stallen te

behouden. Voor de sloopregeling moet echter alles worden afgebroken. Bij een oude stal kan het interessant zijn deze uit de regeling te houden en om te zetten naar loods. Bij nieuwe stallen is dat vaak financieel niet interessant en kan (een deel van) de stal na het slopen worden opgebouwd.

Het afscheid nemen van de koeien is voor veel stoppers een emotioneel moment. Het is belangrijk elke stap van het proces bewust mee te maken en af te ronden. Ook het afscheid nemen van het vertrouwde leven valt sommigen zwaar. Foto: Peter Roek

Belasting over stakingswinst

Bij het staken van een bedrijf moeten ondernemers belasting betalen over de stakingswinst. Een mogelijkheid is een pensioenproduct op basis van een lijfrenteverzekering afsluiten. Het maximumbedrag dat gestort mag worden en fiscaal aftrekbaar is, hangt af van het inkomen en de leeftijd, en is maximaal ruim €566.000 per persoon.

Direct toegang tot premium artikelen? Lees premium met een gratis account.

Aanmelden

Een eerder te nemen en meer ingrijpende optie is het veranderen van de bedrijfsvorm. Gezien de nadelen van een BV is voor veehouders de vaker besproken hybride structuur een mogelijkheid. Een BV treedt dan toe als venoot tot de VOF. Toch adviseert Sloot daar beheerst mee om te gaan, zeker omdat de jaren om ervan te profiteren kort zijn. “Een nieuwe structuur optuigen om belastingdruk op de stakingswinst te verlagen is meestal niet interessant. Ik zie het andersom: je moet er jaarlijks de voordelen van hebben en dan is het verlagen van de belasting bij staken een mooie bijkomstigheid.” Als een ondernemer weet dat hij over tien jaar gaat stoppen, is het voor grote bedrijven zeker een overweging.

Verder zijn er nog mogelijkheden om vermogen op naam van de kinderen te zetten. Dat kan met een schuldenkenning of papieren schenking. De ouders schenken dan (jaarlijks) bij notariële akte aan de kinderen en bouwen een rentedragende schuld op bij hun kinderen.

Investeren in de andere tak

Op bedrijven met twee takken waarvan er eentje stopt, kan de winst fiscaal vriendelijk worden ingezet voor investeringen in de andere tak. Door gebruik te maken van de herinvesteringsreserve (HIR), kan de belastingheffing over de vrijgekomen winst worden uitgesteld als de ondernemer tijdig herinvesteert. Daarvoor moeten beide takken wel onderdeel zijn van dezelfde onderneming.

Lastig kan zijn als de ondernemer na de staking van een tak een nieuw bedrijf wil beginnen. Sinds 1 januari 2024 is door een wetsaanpassing meer ruimte ontstaan. De winst bij staking van een bedrijfstak kan worden afgeboekt op investeringen in de andere onderneming. Van belang daarbij is wel dat de staking van de ene bedrijfstak is veroorzaakt door overheidsingrijpen. Volgens Sloot is het nodig om te onderzoeken of sprake is van één onderneming met twee takken of dat elke tak zelf een onderneming vormt. “Hoe meer verweven met elkaar, des te groter de kans dat sprake is van één onderneming. Het is goed om voor het staken hierover duidelijkheid te hebben.”

Het grootste kapitaal zit bij de meeste melkveebedrijven in de grond. Het is belangrijk dat de grond volledig onder de landbouvvrijstelling valt. Bij het staken hoeft de ondernemer dan geen belasting over de boekwinst op de grond te betalen. Foto: Henk Riswick

Volledige landbouvvrijstelling

Het grootste kapitaal zit bij de meeste melkveebedrijven in de grond. Sloot benadrukt het belang dat de grond volledig onder de landbouvvrijstelling valt. Als de landbouvvrijstelling op het stakingsmoment nog geldt, hoeft de ondernemer dan geen belasting over de boekwinst op de grond te betalen. Gelet op de onzekerheid omtrent het voortbestaan van de landbouvvrijstelling, kan het nuttig zijn de waarde op de balans nu al te verhogen.

De geëigende methode hiervoor is het herwaarderen van grond, bijvoorbeeld door het aangaan van een maatschap en de grond tegen een hogere waarde in te brengen. Een andere mogelijkheid is het aanpassen van de winstverdeling in een bestaande maatschap of VOF. Door de herwaardering is de boekwinst op de grond lager. Als bij staken de landbouvvrijstelling nog steeds geldt, is de behaalde winst vrijgesteld van belasting.

Mentale kant van stoppen vaak onderschat

Stoppen is meer dan een praktisch en fiscaal traject. Het doet iets met de ondernemer als mens, ervaart Paulien Hogenkamp in haar praktijk voor agrarische coaching.

Ondernemers begeleiden rondom of na het beëindigen van het bedrijf is Hogenkamp niet vreemd. Een rode draad – en vaak onderschat – is dat elke stap in het proces van stoppen bewust moet worden beleefd. Zeker voor ondernemers die met een stoppersregeling meedoen, kan het achteraf allemaal te snel zijn gegaan. “Bij veel deelnemers aan de stoppersregeling is de keuze naar voren gehaald. Ze waren er zelf nog niet klaar voor.”

Dat kan nog versterkt zijn door het veld rondom de ondernemers, zoals de adviseurs, die vaak te enthousiast ‘schrijf je maar in, dan kun je nog kijken’ roepen. “Maar als die trein eenmaal op gang is, wordt het steeds moeilijker om toch niet mee te doen.” Hogenkamp coacht een aantal gestopte veehouders om deze reden en had recent nog een déjà vu. “Rondom de stoppersregeling van 2019 signaleerde ik hetzelfde en had daar een **column over geschreven**. Het is nu precies hetzelfde.”

‘Als je nog niet toe bent aan iets anders, begin er dan ook niet aan’

In het algemeen adviseert Hogenkamp eerlijk te zijn over de gevoelens die vrijkomen rondom stoppen met het bedrijf. “Als je nog niet toe bent aan iets anders, begin er dan ook niet aan. Voor de meesten moet eerst het ene zijn afgerond voordat ze met iets anders kunnen beginnen. Besteed aandacht aan elke stap in het proces. Het is heel belangrijk om daar heel bewust bij stil te staan.”

Ook het afscheid nemen van het vertrouwde leven valt sommigen zwaar. Naast het gewone werkritme komt er ook niemand meer op het erf. “Het kan helpen om een moment in te plannen om bewust van iedereen afscheid te nemen.”

Stoppers hebben het op papier vaak goed voor elkaar, maar ervaren dat zelf niet altijd zo. “Ze horen van iedereen hoe goed ze het hebben, maar voelen zich toch onzeker of schuldig. Dan gaan ze zich verontschuldigen, terwijl dat niet nodig is. Zeg gerust dat het voor jou anders voelt. Je eigen tempo is belangrijk.”